

Σάββατο τοῦ Λαζάρου (Schmemmann Alexander Protopresbyter (1921-1983))

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ἅγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

Τὴν ψυχωφελῇ, πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν, καὶ τὴν Ἁγίαν Ἑβδομάδα τοῦ πάθους σου, αἰτοῦμεν κατιδεῖν Φιλάνθρωπε... Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ στιχηροῦ στὸν ἑσπερινό τῆς Παρασκευῆς, πρὶν τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, τελειώνει ἡ Μεγάλη Σαρακοστή. Μπαίνουμε πιά στὴν «Ἁγία Ἑβδομάδα», στὴν περίοδο τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Περίοδος, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου.

Τὰ γεγονότα τῆς διπλῆς γιορτῆς, ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀναφέρονται στὰ λειτουργικὰ κείμενα, σὰν «προοίμιο τοῦ Σταυροῦ». Ἔτσι, γιὰ νὰ καταλάβουμε καλύτερα αὐτὰ τὰ γεγονότα, θὰ πρέπει νὰ τὰ δοῦμε μέσα στὰ πλαίσια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας.

Τὸ κοινὸ ἀπολυτίκιο τῶν δυὸ αὐτῶν ἡμερῶν: «τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἤγειρας τὸν Λάζαρον, Χριστὲ ὁ Θεός ...» μᾶς βεβαιώνει, μὲ κατηγορηματικὸ τρόπο, γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς κοινῆς ἀνάστασης. Εἶναι πολὺ σημαντικὸ, ὅτι μία ἀπὸ τὶς μεγάλες γιορτὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα, γίνεται ὁ ὁδηγὸς στὴν πορεία

μας μέσα στο σκοτάδι του Σταυρού. Έτσι, το φῶς καὶ ἡ χαρὰ λάμπουν, ὄχι μόνο στο τέλος τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας ἀλλὰ καὶ στὴν ἀρχή της. Τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ φωτίζουν αὐτὸ τὸ σκοτάδι καὶ ἀποκαλύπτουν τὸ βαθὺ καὶ τελικὸ νόημά του.

Ὅλοι, ὅσοι εἶναι ἐξοικειωμένοι μὲ τὴν Ὁρθόδοξη λατρεία, γνωρίζουν τὸν ἰδιότυπο, σχεδὸν παράδοξο, χαρακτήρα τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου. Εἶναι, θὰ λέγαμε, Κυριακὴ καὶ ὄχι Σάββατο, δηλαδή ἔχουμε μέσα στὸ Σάββατο ἀναστάσιμη ἀκολουθία. Ξέρουμε, ὅτι τὸ Σάββατο εἶναι βασικὰ ἀφιερωμένο στοὺς τεθνεῶτες καὶ ἡ Θεία Λειτουργία γίνεται στὴ μνήμη τους. Ὅμως, τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶναι διαφορετικὸ. Ἡ χαρὰ, ποὺ διαποτίζει τὶς ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς ἡμέρας, τονίζει ἓνα κεντρικὸ θέμα: τὴν ἐπερχόμενη νίκη τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ Ἄδου.

Ἄδης εἶναι ὁ βιβλικὸς ὅρος, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ὀρίσει τὸ θάνατο μὲ τὴν παγκόσμια δύναμή του, ποὺ μὲ τὰ ἀδιαπέραστα σκότη καὶ τὴ φθορὰ καταπίνει κάθε ζωὴ καὶ δηλητηριάζει ὁλόκληρο τὸ σύμπαν. Ἀλλὰ τώρα, μὲ τὴν ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου, ὁ «θάνατος ἀρχίζει νὰ τρέμει». Ἀκριβῶς ἀπὸ δῶ, ἀρχίζει ἡ ἀποφασιστικὴ μονομαχία ἀνάμεσα στὴ Ζωὴ καὶ τὸ Θάνατο καὶ μᾶς προσφέρει τὸ κλειδί γιὰ μία πλήρη κατανόηση τοῦ λειτουργικοῦ μυστηρίου τοῦ Πάσχα.

Στὴν πρώτη Ἐκκλησία, τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου ὀνομαζόταν «ἀναγγελία τοῦ Πάσχα». Πραγματικὰ, αὐτὸ τὸ Σάββατο ἀναγγέλλει, προμηνύει τὸ ὑπέροχο φῶς καὶ τὴ γαλήνη τοῦ ἐπομένου Σαββάτου, τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Σαββάτου, ποὺ εἶναι ἡμέρα τοῦ Ζωηφόρου Τάφου.

Τὸ πρῶτο μας βῆμα ἂς εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ καταλάβουμε τὸ ἐξῆς: ὁ Λάζαρος, ὁ φίλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ προσωποποίηση ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ φυσικὰ κάθε ἀνθρώπου ξεχωριστά. Ἡ Βηθανία, ἡ πατρίδα τοῦ Λαζάρου, εἶναι τὸ σύμβολο ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ καθενός. Ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς δημιουργήθηκε νὰ εἶναι φίλος τοῦ Θεοῦ καὶ κλήθηκε σ' αὐτὴ τὴ θεϊκὴ Φιλία, ποὺ εἶναι ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ, ἡ κοινωνία μαζί Του, ἡ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ Του. «Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων» (Ἰω. 1, 4). Καὶ ὅμως, αὐτὸς ὁ φίλος (ὁ ἄνθρωπος), τὸν ὁποῖο τόσο ἀγαπάει ὁ Θεὸς καὶ τὸν ὁποῖο μόνο ἀπὸ ἀγάπη δημιούργησε, δηλαδή τὸν ἔφερε στὴ ζωὴ, τώρα καταστρέφεται, ἐκμηδενίζεται ἀπὸ μία δύναμη, ποὺ δὲν τὴ δημιούργησε ὁ Θεός: τὸ θάνατο. Ὁ Θεὸς συναντᾷ, μέσα στὸν κόσμο ποὺ Αὐτὸς δημιούργησε, μία δύναμη ποὺ καταστρέφει τὸ ἔργο Του καὶ ἐκμηδενίζει τὸ σχέδιό Του. Έτσι, ὁ κόσμος δὲν εἶναι πιὰ παρὰ θρῆνος καὶ πόνος, δάκρυα καὶ θάνατος.

Πῶς εἶναι δυνατόν αὐτό; Πῶς συνέβηκε κάτι τέτοιο; Αὐτὰ εἶναι ἐρωτήματα, ποὺ διαφαίνονται στὴ λεπτομερῆ διήγηση ποὺ κάνει ὁ Ἰωάννης στὸ Εὐαγγέλιό του γιὰ

τὸν Ἰησοῦ Χριστὸν, ὅταν ἔφτασε στὸν τάφο τοῦ φίλου Του Λαζάρου. «Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσι αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς». (Ἰω. 11, 35). Γιατί, ἀλήθεια, ὁ Κύριος δακρύζει βλέποντας τὸ νεκρὸ Λάζαρο, ἀφοῦ γνωρίζει, ὅτι σὲ λίγα λεπτὰ ὁ ἴδιος θὰ τοῦ δώσει ζωὴ; Μερικοὶ Βυζαντινοὶ ὑμνογράφοι βρίσκονται σὲ ἀμηχανία, σχετικὰ μὲ τὸ ἀληθινὸ νόημα αὐτῶν τῶν δακρύων. Μιᾶνε γιὰ δάκρυα ποὺ χύνει ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἡ δύναμη τῆς ἀνάστασης ἀνήκει στὴ θεϊκὴ Του φύση. Ἡ Ὁρθόδοξη, ὅμως, Ἐκκλησία μᾶς διδάσκει, ὅτι ὅλες οἱ πράξεις τοῦ Χριστοῦ ἦταν «Θεανδρικές», δηλαδή θεϊκὲς καὶ ἀνθρώπινες ταυτόχρονα. Οἱ πράξεις Του εἶναι πράξεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ-Ἀνθρώπου, τοῦ σαρκωμένου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτός, λοιπόν, ποὺ δακρύζει δὲν εἶναι μόνο Ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ Θεός, καὶ Αὐτὸς ποὺ καλεῖ τὸν Λάζαρο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν τάφο δὲν εἶναι μόνο Θεὸς ἀλλὰ καὶ Ἄνθρωπος ταυτόχρονα. Ἐπομένως, αὐτὰ τὰ δάκρυα εἶναι θεῖα δάκρυα. Ὁ Ἰησοῦς κλαίει, γιατί βλέπει τὸ θρίαμβο τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς στὸν κόσμον, τὸν δημιουργημένο ἀπὸ τὸν Θεό.

«Κύριε, ἤδη ὄζει...», λέει ἡ Μάρθα καὶ μαζί της οἱ παρεστῶτες Ἰουδαῖοι, προσπαθώντας νὰ ἐμποδίσουν τὸν Ἰησοῦ νὰ πλησιάσει τὸ νεκρὸ. Αὐτὴ ἡ φοβερὴ προειδοποίηση ἀφορᾷ ὁλόκληρο τὸν κόσμον, ὅλη τὴ ζωὴ. Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Αὐτὸς κάλεσε τὸν ἄνθρωπο νὰ ζήσει μέσα στὴ θεία πραγματικότητα τῆς ζωῆς καὶ ἐκεῖνος τώρα «ὄζει» (μυρίζει ἄσχημα). Ὁ κόσμος δημιουργήθηκε νὰ ἀντανακλᾷ καὶ νὰ φανερώνει τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖνος «ὄζει»...

Στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου ὁ Θεὸς συναντᾷ τὸ Θάνατο, τὴν πραγματικότητα ποὺ εἶναι ἀντι-ζωή, ποὺ εἶναι διάλυση καὶ ἀπόγνωση. Ὁ Θεὸς συναντᾷ τὸν ἐχθρό Του, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπέσπασε τὸν κόσμον Του καὶ ἔγινε ὁ ἴδιος «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου». Καὶ ὅλοι ἐμεῖς, ποὺ ἀκολουθοῦμε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸν καθὼς πλησιάζει στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου, μπαίνουμε μαζί Του στὴ «δικὴ Του ὥρα» («ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα...»), στὴν ὥρα, γιὰ τὴν ὁποία πολὺ συχνὰ εἶχε μιλήσει καὶ τὴν εἶχε παρουσιάσει σὰν τὸ ἀποκορύφωμα, τὸ πλήρωμα ὁλοκλήρου τοῦ ἔργου Του.

Ὁ Σταυρός, ἡ ἀναγκαιότητά του καὶ τὸ παγκόσμιο νόημά του ἀποκαλύπτονται μὲ τὴν πολὺ σύντομη φράση τοῦ Εὐαγγελίου: «καὶ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς...». Τώρα μποροῦμε νὰ καταλάβουμε, γιατί δάκρυσε: ἀγαποῦσε τὸ φίλο Του Λάζαρο καὶ γι' αὐτὸ εἶχε τὴ δύναμη νὰ τὸν φέρει πίσω στὴ ζωὴ. Ἡ δύναμη τῆς Ἀνάστασης δὲν εἶναι ἀπλὰ μία θεϊκὴ «δύναμη αὐτὴ καθ' ἑαυτή», ἀλλὰ εἶναι δύναμη ἀγάπης ἥ, μᾶλλον, ἡ ἀγάπη εἶναι δύναμη.

Ὁ Θεὸς εἶναι Ἀγάπη καὶ ἡ Ἀγάπη εἶναι Ζωή. Ἡ Ἀγάπη δημιουργεῖ Ζωή... Ἡ Ἀγάπη, λοιπόν, εἶναι ἐκείνη ποὺ κλαίει μπροστὰ στὸν τάφο καὶ ἡ Ἀγάπη εἶναι ἐκείνη ποὺ ἐπαναφέρει τὴ ζωὴ. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῶν θεϊκῶν δακρύων τοῦ Ἰησοῦ. Μέσα ἀπ'

αὐτὰ, ἡ ἀγάπη ἐνεργοποιεῖται καὶ πάλι – ἀναδημιουργεῖ, ἀπολυτρώνει, ἀποκαθιστᾷ τὴ σκοτεινὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου: «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω!..» Προσταγὴ ἀπολύτρωσης. Κάλεσμα στὸ φῶς. Ἀκριβῶς γι’ αὐτὸ, τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶναι τὸ προοίμιον καὶ τοῦ Σταυροῦ, σὰν τὴ μέγιστη θυσία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς Ἀνάστασης, σὰν τὸν τελικὸ θρίαμβον τῆς ἀγάπης.

«Ἡ πάντων χαρὰ, Χριστὸς ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς

ἡ ζωὴ, τοῦ κόσμου ἡ ἀνάστασις

τοῖς ἐν γῇ πεφανέρωται, τῇ αὐτοῦ

ἀγαθότητι· καὶ γέγονε τύπος

τῆς ἀναστάσεως, τοῖς πᾶσι

παρέχων θεῖαν ἄφεσιν».

(Κοντάκιο ἀπὸ τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου).

Πηγή: agiazoni.gr